

ŽIVA ZAJEDNICA

D2384E

Studení/November 1987. Broj **11** (86)

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER

KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN

ERSCHEINUNGORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,-DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Oni su već u vječnome miru *(Mudr 3,3)*

Mjesec studeni, više možda nego drugi mjeseci crkvene godine, pun je značajnih svetkovina, blagdana, spomendana. To je mjesec kada i sama priroda, prvenstveno u ovim našim evropskim stranama, upućuje čovjeka na egzistencijalno razmišljanje o njegovu mjestu u svijetu, o smrti, o prekogrobnosti. Usahlo lišće, magle, led, prividno umiranje prirode i nestajanje života – sve to rječito govori o prolaznosti života, o kratkovječnosti svega stvorenoga. Mjesec je to kada se na poseban način sjećamo svih svetih, svih dragih pokojnika i Krista, Kralja svega stvorenja, koji će suditi žive i mrtve. Sva tri ova spomendana slivaju se nekako u jedno. Na kraju ostaje Krist i život vječni. To je naše vjerničko osvjedočenje. U ovom kratkom članku ja bih se osvrnuo samo na pitanje: što je to svetost u Katoličkoj Crkvi?

Kada smo mi, sinovi i kćeri poslijeratne generacije, bili sitna djeca, govorilo se da svaki čovjek svoju zvijezdu ima. I kad bi se meteorit zapalio u zemljinoj atmosferi, obični je čovjek, mislim prvenstveno na svoj sinjski kraj, tu pojavu

Govor grobova je dvojak: podsjećaju nas na pokojnike i dozivlju nam u svijest našu neminovnu smrt, naš prelazak k Bogu

U ovom broju

● Planovi iseljene Crkve	str. 2-3
● Smoći snage za život	str. 3-5
● Juraj Dobrila, biskup	str. 6-7
● Iz naših misija	str. 9-14
● Očeva torba	str. 13
● Đavolska klopka	str. 15
● Po Mariji do duhovnog procvata	str. 16

popratio riječima: „Onako moja duša u raj!”

Na satovima vjeronauka, koji se u moje vrijeme, kao i danas, održavao samo u crkvi ili sakristiji, doznali smo da svaki čovjek svoga anđela čuvara ima. Božja ljubav prema ljudima očituje se tako i u anđeoskoj skrbi za svakoga čovjeka.

Ulazeći po sakramentu krsta u puno zajedništvo s velikim i dobrim Bogom i postajući njegovom djecom, svaki je od nas dobio i svoga nebeskog zaštitnika po imenu koje mu je nadjenuto, a bilo je to uvijek ime jednoga od svetih Božjih ugodnika. Začuđuje stoga i smućuje činjenica da neki od kršćanskih roditelja u zadnje vrijeme svojoj djeci daju zbilja „bezvezna” imena. Čemu to? Napredak nikada nije u bezuvjetnom oponašanju gluposti drugih, pa bili oni ne znam kako moderni i suvremeni.

Na svetkovinu Svih svetih (1. 11.), svih onih kojih imena nosimo, kao i svih onih kojih se u jednoj liturgijskoj godini ne možemo posebno spomenuti – ta prekratka je, a broj svetaca iz svakoga puka, plemena i jezika vrlo velik, samo Bogu poznat, sjećamo se svih onih koji su na zemlji uz Boga ostali do kraja. Drag je to blagdan. Ustanovljen je davno, u prvim stoljećima kršćanstva, kad je rimski „panteon” (hram svih bogova) pretvoren u crkvu Kristovih sljedbenika. Učinjeno je to da se Isusovi vjernici barem jednom u godini zaustave u molitvi i ozbiljnom razmišljanju, ne pred bogovima – Bog je samo jedan – nego pred pravim orijašima, stvarnim herojima, našom ljudskom braćom i sestrama, svetima, koji su već postigli puninu vječnoga, Božanskog mira. To odgovorno zaustavljanje pred likovima i životima svetaca, pred onima za koje je život bio Krist, upućuje čovječja stvorenja k Bogu, nagoni ih jednostavno na nasljedovanje Uzora i uzorâ, nuka ih na svetost. „Budite sveti, jer sam ja svet”, Riječ je Gospodnja, koja neće izgubiti na snazi dok posljednji čovjek bude „diso i bitiso”.

O svetima imamo, nažalost, često puta krive predodžbe. Nerijetko mislimo da su to ljudi s drugih planeta, da su to ljudi i žene okruženi čudesnim znacima i pojavama, ljudi koji svaki dan imaju viđenja, da su gotovo neka nadzemaljska bića. A sveci to zbilja nisu. U kršćanskom shvaćanju sveci su prije svega ljudi koji su pred očima uvijek imali Boga živoga i Sina njegova, Krista bla-

goslovljenoga. To su obični, jednostavni ljudi koji su se dali voditi od milosti, to su naša ljudska braća i sestre, istinski zaljubljenici u Oca Isusova i u čovjeka. Mučenici ili ispovjednici, učeni ili neuki, apostoli ili pustinjaci, djevice ili oženjeni, svejedno, svi su se oni, i to je bitno, temeljito i korijenito opredijelili za Boga i Krista njegova, jedini uzor religioznosti, iskonske ljubavi i najdublje čovječnosti. Sveci su u tom opredijeljenju ustrajali do kraja, do prijelaza na „drugu obalu” (a to nam svima predstoji!), obalu vječnosti, živeći ga u zgodama i nezdodama života potpuno i savršeno dosljedno. Zato iz njih i zrači Božja ljepota i cjelovito čovještvo kojega, a tužno je to konstatirati, na svijetu sve manje ima.

Sveti – to su ljudi i žene, mladići i djevojke, starci i starice, braćni parovi i neženje, svećenici i redovnici koji su proživljavali ljubav Božju i bratsku, zaneseni učenjem i primjerom Isusa Krista. To su ljudska čeljad koja nisu znala mrziti, vrijeđati, lagati, škoditi, ubijati, zavidjeti, krasti, to su ljudska čeljad kojima je srce uvijek kucalo na strani odbacenih, prezrenih, siromašnih i neuglednih. To su su muškarci i žene koji su grlili cijeli svijet, a da ništa za sebe nisu zadržavali. To su bili ljudi koji su svim silama nastojali proslaviti Boga u sebi i u svijetu i usrećiti svoju ljudsku braću i sestre, ne vodeći računa o tome tko je tko, iz koje je zemlje, koje je boje kože i koji svjetonazor zastupa. Nije taj posao ni kod njih išao niti tekao bez lomova, padova, ustajanja, bez ponovnih započinjanja. U nastojanju da budu sveti, kao što je Otac svet, kao što je Krist svet, sveci su izdržali do kraja, do posljednje postaje zemaljskog hoda, do smrti.

Tragedija našega vremena jest prije svega u tome da u njemu nema dovoljno svetaca. Da i mi nismo krivci te tragedije? Sve se još može popraviti. Treba samo početi – na bolje, treba početi svetije živjeti. Ignacije Vugdelija

Svi sveti

Po prirodi sam čovjek među mnogim ljudima. Po milosti sam pak kršćanin „među mnogo braće”, povezan sa svima drugima u zajedništvu krivnje i okupljenja; nadam se vječnom životu koji će posjedovati „veliko mnoštvo koje nitko ne može izbrojiti.” Romano Guardini

Redoviti sastanak o. Naddušobrižnika sa savjetnicima

Da iseljena Crkva još više zasja!

Redoviti sastanak predstavnika svećenika i pastoralnih suradnika s naddušobrižnikom p. B. Dukićem održan je 3. 11. 1987. u Frankfurtu na Majni, u naddušobrižničkim prostorijama. U nekoliko radnih sati podrobno se razmišljalo i razgovaralo o stvarima koje se odnose na život naše iseljene Crkve u Njemačkoj, izneseni su različiti prijedlozi, date sugestije i doneseni neki zaključci, sve s ciljem da Crkva hrvatskih gastarbajtera u Njemačkoj zasja još većim sjajem.

Prva točka dnevnoga programa – a ona je uzela najviše vremena – bila je posvećena **Marijinoj godini**, zapravo pitanju što se može i mora učiniti na saveznoj razini da bi ta godina bila proslavljena kako to dolikuje, tj. onako kako to želi Sv. Otac.

Rečeno je da bi već sama **priprava regionalnih hodočašća** u Marijina svetišta trebala biti bolja, sveobuhvatnija i inventivnija e da bi i hodočašća bila još plodonosnija i liturgijski sadržajnija. Spomenuto je da na tim velikim okupljanjima naših ljudi smiju propovijedati samo oni propovjednici koji znaju i imaju što reći. Na pitanje da li na hodočašćima sakupljati milostinju za određenu pastoralnu akciju u Domovini, nije dat definitivni odgovor. O tom

O mladima puno ovisi već danas kako će izgledati kršćansko sutra

Prvi susret inozemnih grupa žena u biskupiji Rottenburg/Stuttgart

Hrvatice iz Ulma na Prvom susretu grupa žena u Stuttgartu. Na slici: upravo predstavljaju sebe i svoj rad svojim kolegicama.

Smoći snage za život pun problema

Nema nikakve sumnje da je ljudski život pun problema, u posebno ih puno imaju oni koji kao gastarbajteri moraju živjeti i raditi u neprirodnoj, tuđoj sredini. No, ni svim gastarbajterima nije jednako teško. Po općem mišljenju najteže je majkama i suprugama gastarbajtera. O tome je 12. rujna 1987. godine govorio biskupijski referent za katolike drugoga materinskog jezika mons. Jürgen Adam na Prvom susretu inozemnih grupa žena u biskupiji Rottenburg/Stuttgart. Na tom susretu koji je ustvari bio uvod u „Tjedan inozemnih sugrađana“ okupilo se oko 250 talijanskih, hrvatskih, španjolskih i turskih žena sa 150 djece. Čitav govor mons. Adama protkan je velikom brigom Crkve za žene i majke inozemaca, velikim razumijevanjem njihovih teškoća i nadom da će Crkva mnogo učiniti da im se stanje poboljša. Objavljujemo u cijelosti taj prelatov govor i želimo da ga muševi, očevi i sinovi dobro prouče, kako bi se kod stranaca barem nešto promijenilo na bolje na relaciji muž-žena, sinovi-majka, žena-posao, žena-odmor. Potreba promjene određenog mentaliteta s obzirom na mjesto žene i majke u obitelji nameće se kao imperativ naših dana. Uvjereni smo da će ovaj

referat J. Adama naše žene pročitati s radošću, zahvalnošću i da će im biti od velike koristi. Evo toga referata:

Najprije vam prenosim srdačne pozdrave našega biskupa dr. Georga Mosera. On posebno pozdravlja one među vama koje se zovu Marije, kojima je dakle danas imendan. Tim dobrim željama našega biskupa i ja se rado pridružujem i drago mi je da ste došle. Posebno mi se sviđa da ste sa sobom dovele mnogo djece.

Na programu je tema o kojoj trebam govoriti: „Smoći snage za život pun problema“.

Progovorimo jedanput o vašim problemima i brigama. Ne želim vas, naravno, time rastužiti. Ne smijete misliti: o mojim brigama mogu samo ja govoriti. Je li to zapravo točno? Možemo li sami o svojim brigama govoriti? Možemo li sami sebi pomoći ako uvijek stojimo samo pred ogledalom i promatramo kako nam suze teku niz obraze. Zašto ste onda sve u grupama žena u Aalenu ili Tuttlingenu ili Stuttgartu (u cijeloj ih biskupiji ima

(Nastavak na sl. str.)

će predstavnici porazgovoriti s pastoralnim osobljem na regionalnim sastancima. Preporučeno je da se na hodočašće pođe i pješke, ako je to moguće. Nadalje je kazano da bi svi pastorki u ovoj godini morali još više poraditi na uvođenju obiteljske molitve u stanove naših ljudi (pred Gospinom slikom ili kipom) i širenju moljenja žive krunice. Sudionici su bili jednodušni u stavu da u Marijanskoj godini treba više razmišljati i govoriti o dostojanstvu žene. I svećenici i laici, zaključeno je, trebaju proučiti Upute Sv. zbora za bogoštovlje za proslavu Marijanske godine.

Naddušobrižnik je u daljnjem razmišljanju izvijestio da će njegov ured nastojati izdati umanjene dvojezični obrednik krštenja i vjenčanja već u dogledno vrijeme i da će u skoroj budućnosti tiskati u velikim količinama molitveni listić za naše bolesnike, prvenstveno one koji se nalaze po bolnicama.

Govoreći o proslavi Iseljeničkog dana sudionici na ovom sastanku su mišljenja da je on potreban i koristan, ali prije svega za domovinsku Crkvu. U ovim stranama, opetovano je više puta, taj bi dan trebao biti u znaku povezanosti s Domovinom, jedna vrsta Domovinskog dana.

U narednoj točki predložene su teme za susret predstavnika karitasovih socijalnih radnika s predstavnicima svećenika i pastoralnih suradnika koji će se održati 10. veljače 1988. godine u Wiesbadenu. To su: Psihosomatska oboljenja naših ljudi, Alkoholizam naših gastarbajtera i Karitasov soc. radnik – graditelj žive Crkve.

Razgovaralo se opširno i o „Živoj zajednici“, listu naših misija. Izrečena su razna mišljenja. Svi su se sugovornici složili da je taj list potreban i da dobrim dijelom ispunja svoju zadaću u našoj iseljenoj Crkvi. Spomenuto je da bi morao biti potpuniji, da socijalna rubrika nije redovita i da neki o sebi previše pišu. Zaželjeli su da u listu bude više agencijskih vijesti, da ga nitko ne smatra konkurencijom katoličkom hrvatskom tisku i da se sve misije u njemu javljaju svojim prilozima.

U predzadnjoj točki dnevnoga reda bilo je govora o Festivalu folkloru. O ovogodišnjem u Esslingenu je kazano da je u svakom pogledu bio dobar, izuzme li se „nesputnost“, tj. činjenicu da Esslingen ne leži ni zemljopisno ni prometno u središtu ove zemlje. Zato je odlučeno da se naredni Festival folkloru hrvatske

katoličke mladeži održi u Frankfurtu 7. veljače 1988. godine. Propozicije u natjecanju bit će kao i ovogodišnje s tim da će u izvođenju hrvatskih plesova nastupati samo dvije starosne grupe: do 18 i iznad 18 godina. U pauzama i u nepredviđenim „prazninama“ riječ će uzeti solisti i zborovi, da bi se „presjekla“ monotonija ritma. Za liturgiju je kazano da mora biti lijepa kao i ove godine, i ljepša, ako je to moguće.

Na kraju je u žarištu diskusije bio Susret hrvatske kat. mladeži i biblijska olimpijada koji će se i iduće godine održati u Frankfurtu i Offenbachu od 29. travnja do 1. svibnja 1988. godine. O ovogodišnjem, prvenstveno s obzirom na vjeronaučnu olimpijadu, izrečeni su vrlo pozitivni sudovi. Gradivo za olimpijadu spremili su svećenici iz Sjevernorajnsko-vestfalskog područja. Cijelo to gradivo o Mariji u Bibliji i Crkvi u Hrvata bit će objavljeno u prosinačkom broju „Žive zajednice“. Predsjednik Biskupske konferencije, mainzski biskup dr. Karl Lehmann, predvodit će svečano liturgijsko slavlje na tom susretu.

I tako završi ovaj sastanak s nadom da će sutrašnje lice iseljene Hrvatske Crkve biti još ljepše, svjetlije, Kristovskije.

Ignacije Vugdelija

najmanje 23!)? U tim grupama vi se okupljate, jer su vam drugi potrebni da biste govorili o vlastitim brigama i problemima – kao ženama potrebne su vam naročito za takav razgovor druge žene. Divno je da se u ovim grupama susrećete i radostan sam veoma da te grupe postoje. Želio bih da ih je još više! Snagu za život pun problema dobivate naima i u ovim grupama. Pretpostavljam da ste to često zapazile.

Kad govorim o nekim vašim velikim brigama, činim to iz dva razloga. Trebate znati da ja te brige poznajem. Vi morate znati da našem biskupu i meni nije svejedno kako je vama. Morate znati da se brinemo za vas, jer vam je često vrlo teško. I koliko god možemo, rado ćemo vam i pomoći. Ne bismo htjeli da propadnete.

Što vas sve lomi, uništava?

Ovdje ne mogu sve nabrojiti, ali nešto ipak hoću:

Ne uništava vas sigurno to što svojoj maloj djeci morate nos očistiti (jedan je izračunao da majka to učini 3.000 puta prije negoli dijete nauči da to samo napravi). Ne uništava vas ni to što djeci vežete povezi na cipelama (to jedna majka učini 6.000 puta prije nego što to može učiniti samo dijete) i nije vam preteško pripremiti djeci doručak, ručak i večeru.

Ali, uništava vas kad djeci ne možete pomoći u izradi domaćih zadaća za školu. Vi ne poznate dovoljno našega jezika i vi ste neumorne kad dođete kući s posla i vidite svoje mališane kako sjede pred svojim bilježnicama i knjigama.

Uništava vas kad želite s djecom razgovarati i kad se međusobno ne razumijete – djeca govore „švapski” i ne znaju dobro materinskog jezika.

Stradavate kad navečer djecu ostavljate samu jer morate poći čistiti velike trgovine ili tvornicu ili morate raditi u noćnoj smjeni. Teško vam je da vi ovdje u Njemačkoj radite kao „moderna” žena koja zarađuje svoj novac i kući ga donosi, ali u vlastitom vam je stanu kao i kod kuće – muž i dječaci vam ništa ne pomažu. Sve kućne poslove obavljate vi i djevojčice. A djevojke, kad porastu, onda i one kao i njemačke žele u diskoteku ili s prijateljem. I to vas muči, jer ne znate kako bi na to trebalo reagirati.

Teško vam je jer ne znate točno što vašoj djeci njemački vjeroučitelj u školi pripovijeda, da li djeca uopće uče kako se treba ispovijedati i deset zapovijedi. Vi znate doduše da i ovdje ima katolika, da postoji Katolička Crkva, ali u talijanskoj ili španjolskoj ili hrvatskoj misiji vi ste često zatvorene kao u getu. Nemate kontakata i pitate se: zar ovako izgleda Katolička Crkva?

Teško vam je kad dođete na odmor u Italiju ili Španjolsku i kad opazite da vi, a vaša djeca posebno, niste pravo „kod kuće”, jer se toga toliko promijenilo.

Koliko li mirnih i opuštenih trenutaka sa svojom djecom imaju naše majke u Njemačkoj?

Izgriza vas činjenica da nemate nikada dosta novca, jer vi ne zarađujete naročito mnogo. Vi ipak štedite da biste kod kuće u Italiji, Hrvatskoj ili Španjolskoj možda kuću sagradili – ali i ovdje u Njemačkoj bi se htjelo živjeti. Da i ne govorimo o skupim nabavkama. Treba dakle raditi, raspoređivati i mučiti se. To uništava čovjeka. Naročito kad se nije raspoloženo, jer je rizično biti bolestan, pa se razmišlja da li se prijaviti na bolovanje ili ne. Moglo bi se izgubiti radno mjesto, naročito kao strankinja.

Teško je to čuti riječ „stranci”, kao da ne pripadate onamo gdje ste. Samo ste za rad dobre, dobre kao strojevi. Vi morate najčešće teško raditi, a u poduzeću rijetko čujete lijepe riječi.

Neke od vas su same s jednim ili više djece. Neke opet nemaju uopće nikoga. Tada je sve skupa još teže. Doduše, neke kažu: s velikom obitelji obično su vezani najveći problemi. Ali ako ste samo s jednim djetetom ili potpuno bez drugih ljudi, to je često puta još

teže. Ili imate veliku obitelj, a muž je bez posla? Ili sinovi i kćeri ne mogu naći mjesta za izobrazbu premda su u školi bili dobri...

Čovjek mnogo izdrži

Ja ću sada prestati. Vi imate i drugih briga. Gotov recept protiv toga ne postoji. Nekada se i vi vjerojatno čudite kako sve to možete izdržati. To i moja majka često kaže. Njoj je sada 78 godina i teški je srčani bolesnik. U ratu smo mnogo pretrpjeli. Moj se otac nije vratio kući. Moja je majka često rekla: „Čovjek mnogo izdrži.”

Samo jedno uništava čovjeka zastalno. Ne ono što imam sada učiniti. Ne, nego ono što mi predstoji, ono što dobro ne poznajem i za što ne znam hoću li to uspjeti i ostvariti – brige. Brige su kao naše sjene. Stablo, životinja, nemaju straha od vlastite sjene. Mi ljudi ne možemo izdržati ako stalno gledamo sjene naših problema i briga.

Što tu pomaže? Neki u tom imaju svoje tajne recepte: alkohol, tablete ili neku drugu na-

stranost. Ali, na kraju ni to ne pomaže. Izvana ništa uopće ne pomaže brigama, čak ni dobre riječi bližnjih. U svakom slučaju ne, ako se ništa ne posjeduje.

Tko sa svojim problemima i brigama želi izići na kraj, treba negdje drugo započeti. Gdje, to stoji napisano u Prvoj Petrovoj poslanici (5,7): „Sve svoje brige prebacite na nj, on se brine za vas”. On, to je Krist. Petar svojom rečenicom želi kazati: taj Krist mi je toliko bliz da je on i u mojoj najdubljoj osamljenosti uz me. Stoga mogu i s najumornijim rukama još uvijek moje brige na nj prenijeti. On mi je bliži nego moje sjene.

Vi poznate i drugu riječ Svetoga pisma: „On je ponio naše bolesti i uzeo na se naše boli.” Na to cilja ova blizina. Krist mi je toliko bliz da ja to možda i ne vidim, da to previđam. Događa se često da najbližu i najgorućiju ljubav jednostavno previdim.

Ne postoji ništa tako teško, ništa tako zlo, da ne bih to mogao kod njega ostaviti. Tko više ne može, treba svu svoju bijedu jednostavno na Krista prebaciti. On je navikao da trpi za nas.

Ali kako to učiniti? Svakoga dana, svakoga sata i ako je potrebno satima se prisjećati da je Krist uz vas. To možete činiti u autobusu ili tramvaju, ili bilo gdje na putu na posao ili kući. Možete to učiniti ako na pet minuta navratite u crkvu. Možete to učiniti kad na-

večer ne možete zaspati, pa na to misliti, a ne na sve što vas je toga dana ljutilo i mučilo. Čitati Sveto pismo! Stare molitve polako izgovarati. One zvuče možda nemoderno i ne uklapaju se naoko u vaš sadašnji život. Ali: te stare riječi povezuju vas s Kristom, kojega ste naučili ljubiti kao djeca. Pjevati stare pjesme, pa i sami! Moliti kronicu! I, naravno, sa zajednicom slaviti sv. Misu – činite li to u misiji ili u nekoj drugoj župnoj zajednici, to je svejedno. Da li na Misi sjede ili kleče samo sunarodnjaci ili su tu svi mogući nacionaliteti, okladio bih se s vama, da ga nema koji ne bi imao svoj veliki paket briga. I oni znaju da na oltaru leži Janje Božje koje oduzima grijehe, krivnju, terete i brige svijeta i ljudi.

Možda ćete se upitati: Zanima li se Bog uopće za me? Na koncu ja nisam nikakav svetac. Činio sam pogreške. Ili možda kažete: kako se može s tim iznova započeti, ako se dugo vremena nije obavljalo. Vjerovati u Krista, kad se zbog pustog posla i briga to godinama i desetljećima zaboravljalo, zabacivalo?

Ja vam postavljam nekoliko protupitanja:

Vjerujete li vi stvarno da Bog ne želi o vama ništa znati, da ne želi znati za jednu ženu koja otkad može misliti teško radi i svega se mogućeg odriče – samo da mužu i djeci bude dobro?

Mislite li da Bog ne zna zašto vi to činite? On zna da vi ne mislite samo na se. On znade dobro kako ste često tužne, napuštene, nesretne. On zna da vi često ne znate kako dalje. On pozna vaše brige. On je uz vas, on je između vaše sjene i vas.

Bog ne samo zna kako ste često dosada svojoj djeci očistili nos ili druge dijelove tijela, on znade da se u obitelji i na radnom mjestu od vas previše zahtijeva. Bog, tako kaže Isus Krist, jest Bog malih i siromašnih i slabih. On ih ljubi da ne propadnu. On vas ljubi jer ste mu vrijedne. Bog ima pred vama respekt i želi da i vaš gospodin muž i vaša gospođa sinovi i vaše kćeri imaju respekt pred vama; i da kapo ima respekt pred vama; i činovnik u uredu za strance; i njegovateljica u dječjem vrtiću; i učitelj vaše djece, premda vi njemački ne govorite perfektno, i premda vi na roditeljskom sastanku ništa ne kažete, da se njemačke žene ne nasmiju zbog vaše krive riječi.

Vama je poznato što je Marija molila kod Elizabete: Veliča duša moja Gospodina i raduje se duh moj u Bogu mome Spasitelju, jer je pogledao ne poniznost službenice svoje (Lk 1, 46).

Vi činite više za obitelj!

Bog ne okreće dakle svoga lica od vas. Za Boga vi niste drugorazredne. Ne. On vas hoće spasiti, zato gleda na vas. Kod njega vi imate velik ugled i respekt. Vi se ne trebate ni pred kim skrivati. Vi s pravom možete na sebe biti ponosne. Vi ste njegove kćeri. Vi pred Bogom imate pravo na sreću, sreću koja već ovdje na zemlji počinje. Vi imate pravo uzeti vremena za sebe. Na primjer, da idete u svo-

je grupe, da se pošteno odmorite, da počete na šetnju. Kada ste to posljednji put učinile? Sport, ples, hobi, igra s djecom... Dobro, vi ste potrebne drugima, ali zbog toga vas ne smiju iskorištavati. Bez vas bi vaša obitelj davno stradala. Vaš muž zarađuje vjerojatno više nego vi, ali **vi činite više za obitelj**. Nemojte zbog toga misliti: moram zato bez prestanka raditi. Baš to ne. Bog traži da mi svoga bližnjega ljubimo kao **samoga sebe**. On ne želi da se ubijete. On neće dakle samoubojica i žena-kamikaza.

Ja vidim i doživljujem u misijama mnogo lijepih stvari koje sve skupa imaju neke veze s vama – ženama i majkama iz Italije, Hrvatske, Španjolske, Portugala... Ja čujem od mnogih mladića i djevojaka i od mnogih muževa (vi to nećete vjerovati!) da oni naravno dobro znaju što im vi značite kao majka i žena. To vam i ja želim osobno i u ime našega biskupa srdačno izreći s „Bog neka plati” za sve što činite. Blagoslov je Božji da postojite. Zacijelo, vaš život se neće kroz ovaj susret grupa žena izvana mnogo promijeniti, nažalost. Ali po ovakvim susretima ulazi u život nešto što ga mijenja, po čemu on postaje podnošljiviji, zahtjevniji. Stiže se hrabrost za govorenje i za tužbu; hrabrost da se kaže **da samima sebi**, hrabrost za traženje vlastitog prava, radost da niste same sa svojim brigama, radost da nešto značite, vrijedite i da imate što reći. U svakom slučaju želim vam od srca: imajte tu hrabrost, to pouzdanje, tu radost.

Msgr. Jürgen Adam, Rottenburg

Lutanja

*Sada se pitaš, kamo da kreneš
poslije životne trke lude.
Domu svom kreni, kući svojoj,
divno je i lijepo biti u njoj.*

*I kad te nitko ne bude htio,
jer nestalo je mladosti tvoje,
sretan ćeš biti, jer negdje daleko,
sama te čeka, a ti znaš tko je.*

*Svi će te drugi ostavit' sama,
a tebe ipak čeka tvoja mama.
Žena, čvrsta ko stijena,
prati te uvijek kô draga sjena.*

Anka Peran, Waiblingen

Ti si dobar, Bože

*Sloboda ljudska, gdje te još ima,
nestale oseke, navire plima.
Sve odnosi smrt u vodi i zraku,
u krik sve je i dubokom mraku.*

*I teku suze dok pada kiša,
odlazi rijeka što sa suzom se miješa.
Munje paraju nebo tuđe i naše
i drhte ljudi svih boja i rase.*

*Bez vlasti vidim gdje kleče grešni
i mole da vide Božje lice.
Gospode dobri i milostivi svima,
smiluj se čovjeku, smiluj se njima.*

Anka Peran, Waiblingen

Žene mogu i moraju na sebe biti ponosne. One čine za obitelj više nego drugi.

Juraj Dobrila, biskup

Odmah nakon II. svjetskog rata učila su djeca u Hrvatskoj napamet pjesmicu: „Sliku mile Istre naše, ja u srcu nosim svom, najljepša je za me zemlja na tom moru jadranskom“, ne razumijevajući pravo samog sadržaja. Istina o Istri, o hrvatskoj Istri, nije ni do dana današnjega potpuno „sjela“ u dušu svih Hrvata. Ima tome puno razloga. Zemljopisno se za nju zna, ali povijest joj je, nažalost, mnogima nepoznata. Taj veliki poluotok, relativno gusto naseljen, krševit i siromašan, tek odnedavno turistički razvijen, ima svoju dugu, dugu povijest, punu političkih smjena i promjena, danas je uistinu hrvatski, odnosno slovenski (u manjem dijelu).

Poslije rimske okupacije ulazi Istra u sastav Istočnogotske države, a potom dolazi pod vlast Bizanta. Svršetkom šestog stoljeća u nju prodiru Slaveni. Veliki papa Grgur I. žali se 600. godine da su „Slaveni doprli do Istre, pred vrata Italije“. Slavenstvo, prvenstveno hrvatsko naseljavanje Istre nije išlo glatko. Veliko Franačko carstvo gospodari određeno vrijeme tom „divnom zemljom“, no, u 10. stoljeću Istra je u sastavu hrvatskog kraljevstva. Nakon toga potpada pod upravu njemačkih careva, markgrofova, feudalaca. Hrvatima i Slovencima u Istri bilo je uvijek veoma teško: morali su se, da bi sačuvali svoj narodni identitet, braniti od Nijemaca i od romanskog elementa koji se zbio u istarskim gradovima. U život Istre upliće se već u 10. stoljeću i Venecija (Mlečići), nastupajući kao tobožnji zaštitnik istarskih romanskih gradova protiv njemačkih prisizanja. O istarskim Hrvatima, većinskom stanovništvu, nitko zapravo ne vodi računa. Od 15. do 18. stoljeća Istra je najvećim dijelom pod vlašću Mletaka. U onim dijelovima koje su držali Habzburgovci, hrvatski i slovenski istarski elemenat imao je puno bolje uvjete za održanje i razvoj negoli pod Mlečićima. Padom Venecije (1797.) Istra dolazi pod francusku upravu. Poslije „bitke naroda“ kod Leipziga (1813.) Austrija zaposijeda Istru i osniva, naredne godine, posebnu oblast pod imenom **Austrijsko primorje** (odakle Austriji more?), sa sjedištem u Trstu. 1816. godine Austrijsko primorje ulazi u novoosnovanu **Kraljevinu Iliri-**

ju, a naslov kraljeva toga kraljevstva imaju austro-ugarski monarsi sve do svršetka Prvoga svjetskog rata. Nakon ukidanja apsolutizma 1860. godine **Istarski okrug** je pretvoren u autonomnu pokrajinu sa Zemaljskim saborom u Poreču, a uprava podvrgnuta Carskom namjesništvu u Trstu. Pred kraj Prvoga svjetskog rata osnovali su predstavnici istarskih Hrvata u Puli Narodno vijeće i zadržali vlast do dolaska talijanske

Juraj Dobrila, biskup

vojske koja je početkom studenoga 1918. godine zaposjela Istru. Velikosrpska vlada predala je ugovorom u Rapallu, 12. 11. 1920., Istru Italiji, a Rimskim ugovorom (1924.) i Rijeku. Talijanska vlast provodila je u Istri sustavno talijaniziranje hrvatskog i slovenskog življa, zabranjujući hrvatski i slovenski jezik, rapuštajući hrvatska društva i mijenjajući prezimena. Tek ugovorom o miru s Italijom, 10. veljače 1947. godine, Istra je konačno pripojena zemlji Matici, Republici Hrvatskoj, odnosno Sloveniji.

„Hrvatski narod spava“

Vratimo se u 19. stoljeće.

Prema podacima iz 1869. godine živjelo je u Istri 263.190 stanovnika. Po narodnosti bilo je od toga 148.500 Hrvata (56,4%), 30.000 Slovenaca (11,4%) i 83.190 Talijana (31,6%). Tome treba dodati i 1.500 Rumunja.

„Hrvatski narod spava, ali onaj koji spava nije mrtav; tko spava može se probuditi i onda raditi tako kako Talijanima možda neće biti pravo“, rekao je

13. 1. 1863. godine biskup porečko-pulski **Juraj Dobrila**. Teške riječi u još težim vremenima!

U toj drugoj polovici 19. stoljeća, a ni mnogo godina kasnije, hrvatski narod u Istri nije bio narodno osviješten, izuzevši rijetke pojedince. Prema pisanju „Naše sloga“ g. 1970. „moglo se u Istri na prste prebrojiti one, koji su u našem puku znali, što su i kako se zove narod, kojega su sinovi, i još ih je manje bilo, koji su imali tu odvažnost, da javno ispovjedu, da su Hrvati“. Talijanska propaganda uspjela je omraziti hrvatsko ime. Istarskim Hrvatima govorili su protivnici da su oni samo „Istrani“, a Hrvati da žive tamo daleko „preko Učke“. Nijemci i Talijani nazivali su hrvatski jezik „ilirskim“.

Hrvati u Istri, a to je posebna nesreća, nisu imali svoga građanskog staleža. Svi su gotovo bili neobrazovani seljaci. S analfabetizmom bila je spojena gospodarska i politička zaostalost, mogućnost zavaravanja i potkupljivanja na izborima. Osim svećenika i nešto malo učitelja Istra nije imala obrazovanih ljudi. Kad se u Zagrebu otvorilo Sveučilište (1874.) počeli su na njemu učiti i neki istarski studenti, ali su, i nakon završenog studija u Zagrebu, morali polagati posebne ispite, ako su željeli da im se studij prizna u Istri.

Talijanskim nacionalistima udovoljavala je i austrijska vlada. Svi službeni spisi bili su pisani na talijanskom jeziku. Čak i narodno osviješteni svećenici vodili su preprisku s uredima na talijanskom. Malo je koji činovnik znao hrvatski. Političke vlasti pisale su talijanskim općinama na talijanskom, a hrvatskim na njemačkom. Ako bi se što i napisalo na hrvatskom, takvi bi se spisi odlagali i ostavljali bez odgovora. Kad su župnici počeli u maticama pisati prezimena hrvatskim pravopisom, ondašnje su vlasti ustale protiv toga. I poštanske tiskalice i potvrde bili su tiskane ili samo na talijanskom ili na talijanskom i njemačkom. Ta dva jezika uvodila su se posvuda u škole i urede i u sav javni život. Zanimarivalo se i zabacivalo sve što je hrvatsko, pa makar to bilo i protiv državne koristi. I izbori su se vršili, uz velike nezakonitosti i prijevare, na štetu Hrvata, tako da su Talijani postajali gospodari javnoga života. U Istri se više potalijančivalo pod Austrijom negoli pod Venecijom. Kojeg li paradoksa!

Hrvatski je narod u Istri imao svoju vlastitu kulturu izgrađivanu stoljećima. Ona se zrcali u narodnim pjesmama, pričama, poslovicama i narodnim običajima. No, Talijani i njemački činovnici nisu to poznavali niti do toga što držali. S nepoznavanjem prilika bila je povezana i mržnja na sve što je hrvatsko. Spominju se slučajevi u kojima su Talijani hrvatski jezik nazivali „pasjim“, a Hrvate kao „narod najniže kulture“ nazivali su različitim pogrdnim izrazima. Ministar dr. Giskra reče za Hrvate u Istri: „Ako neće da budu Nijemci, neka budu radije Talijani nego Hrvati“. Po tom vladinu programu se i postupalo dugi niz desetljeća.

Iz svega rečenoga se vidi da su istarski Hrvati za vrijeme biskupa Dobrila živjeli u veoma teškim prilikama. Te su prilike u nacionalnom pogledu bile očajne.

„Daj mi, Bože, da budem i na nebu među Hrvatima“

Te je riječi izrekao veliki biskup i hrvatski preporoditelj u Istri **Juraj Dobrila**, baš u vremenu kada je istarskim Hrvatima bilo najteže. Rođen je u Ježenju kraj Tinjana (Istra) 1812. godine kao sin siromašnih seljačkih roditelja. U rodnom mu mjestu nije bilo osnovne škole, pa je početnu naobrazbu stekao kod kapelana Radetića i kod franjevaca u Pazinu. Gimnaziju je završio kod franjevaca u Karlovcu, a filozofiju i bogosloviju u goričkom sjemeništu. Za svećenika je zaređen 1837. godine. Jedno kratko vrijeme djeluje kao kapelan i

učitelj, a zatim polazi na visoke bogoslovne nauke u Beč gdje se upoznaje sa Strossmayerom. Godine 1842. postaje doktor bogoslovije. Po povratku iz Beča bio je kapelan, vjeroučitelj i upravitelj djevojačke škole u Trstu te profesor i ravnatelj biskupskog sjemeništa. Godine 1858. imenovanje biskupom porečko-pulske biskupije, a 17 godina kasnije postaje biskupom tršćansko-koparskim. Umro je u Trstu 1882. godine.

Postavši biskup Dobrila je razvio svestran rad na pastoralnom, dobrotvornom i narodno-političkom području. Na sam dan ustoličenja u Poreču propovijeda hrvatski i daje tiskati i razaslati u sve hrvatske župe poslanicu na hrvatskom jeziku. Propovijedao je hrvatski i u svakoj hrvatskoj župi u koju je došao krizmati. To je bila velika novost. Obilazi cijelu biskupiju da bi upoznao narod i svećenike te kulturne i gospodarske prilike. Sve je marljivo bilježio. Priredio je popularni pučki molitvenik „**Oče, budi volja Tvoja**“ i molitvenik za mladež „**Mladi bogoljub**“. U rukopisu je ostavio neke ulomke prijevoda Sv. pisma, povijest Vatikanskog sabora, nacрте propovijedi i dr. Hrvatski mu je jezik jedar i jasan.

Dobrotvorni rad biskupa Dobrile posebno je došao na vidjelo za vrijeme gladi u Istri (1852./53.). Sam je stavio na raspolaganje siromašnim istarskim seljacima velike svote novca, a njegovim nastojanjem skupljeno je 50.000 forinti za najugroženije. Bio je otac siromaha, đaka, crkava, župa, škola. Za

đачke stipendije je potrošio ili oporučno ostavio oko 100.000 forinti.

Dobrila je kao biskup porečko-pulski i kasnije tršćansko-koparski bio po zakonu član Pokrajinskog sabora u Poreču od njegova početka (1861.) pa sve do svoje smrti. Od 1861. do 1867., dakle šest godina, bio je zastupnik i u bečkom parlamentu, u tzv. carevinskom vijeću. Savjesno, vješto i hrabro branio je Dobrila kao zastupnik probitke hrvatskog naroda u Istri. U istarskom saboru je tražio da se hrvatski u Istri uvede kao službeni jezik. Talijanima njegov raznovrsni i uspješni rad nije bio po volji. Podrugljivo su ga nazivali „seljačkim biskupom“. Da bi osigurao trajne temelje narodno-preporodnom radu osnovao je 1870. godine list „**Naša Sloga**“ koji je postao središte narodno-preporodnih nastojanja istarskih Hrvata. Protivnicima koji su govorili da u Istri nema hrvatskog jezika znao je Dobrila oduševljeno odgovoriti: „Ima u Trstu list Naša sloga koja se čita od Jadranskog mora do Pešte, od Soče do Balkana, od Drave i Dunava do Egejskog mora.“

Dobrila je, a to priznaje svaki objektivni poznavatelj povijesti Hrvata u Istri, postavio solidne temelje narodnom preporodu istarskih Hrvata.

Danas u Crkvi u Hrvata, a i u hrvatskoj kulturi općenito, igraju istarski Hrvati zapaženu ulogu. Sjetimo se samo Turčinovića, Starića, Kresine, Fučića i drugih. A bez Dobrilina i rada duhovnog očinstva vjerojatno ih danas ne bi uopće ni bilo među Hrvatima. *I Vugdelija*

„Vrati me didu u Hrvatsku“

U dalekoj Australiji – Cista Velika u malom. Hoće li se vratiti u rodni kraj svojih očeva i djedova?

U nedjelju poslije podne, nakon svete Mise, na svetkovinu Svih svetih, a uoči Dušnog dana – Dana mrtvih, sastalo se lijepo društvanje poznatih. Priča se o običajima u pojedinim mjestima i selima. Netko dobaci: „Danas je veliki dernek u mojem mjestu“, a drugi reče da se danas otvaraju bačve i proba mlado vino u njegovu selu. Svi su prisutni duhom u domovini, u svojim mjestima i župama. Opet netko iz društva doda: „Danas poslije Mise, predvečer, majka zapali lumin-svjetlo koje gori cijelu noć i cijeli dan za naše pokojne. Pođe se na groblje i pale se svijeće, govori Misa i moli do kasno za pokojne. Posebno za one koji su nedavno preminuli, čija je rana još u srcu friška. Spominju se i kolege, poznati, koji su ostavili svoje živote i kosti na baustelama, autocestama i u tuđoj zemlji.“

Kad su već osjećaj i srce proradili, a domovina daleko, počelo se listati i prevrtati album.

(nastavak na sl. str.)

Sudbine

Ponoćni gost

Visoko gore, podno ruševina Medvedgrada, stislo se između dva visoka brijega malo selce Dolčiči. Stare drvene kućice, „šopom“ pokrite, odoljele su prohujalim vremenima; tko zna kako dugo stoje tu i koliko im je godina. Tih nekoliko tipičnih seljačkih kuća tvore selce kojega nema ni na jednoj zemljopisnoj karti, osim možda na „specijalkama“. Koliko je to selce staro, tko su mu bili prvi stanovnici nije, se pouzdano znalo; priča se da su ga naselili seljaci iz zagrebačke okolice koji su pobjegli pred najezdom Tatara. Netko će se zapitati, tko su sadašnji stanovnici tog malog mjesta, udaljenog kojih deset kilometara od hrvatskog glavnog grada, a istovremeno tako daleko da ga se tek s vremena na vrijeme sjeti pokoji općinski službenik. Ima stanovnika, no to su sve sami stari ljudi od sedamdeset godina pa navije. Nije uvijek bilo tako, bilo je i tu mnogo djece kao i u drugim hrvatskim selima, ali specifični položaj i zabrinutost sela otjerali su mladost, najprije u Zagreb a zatim u bijeli svijet. Koji su ostali, tu su starili i umirali. U sredini

(nastavak s prednje str.)

U njemu fotografije, živih i mrtvih, iz domovine i inozemstva, slike prijatelja i znanaca. Gospođa koja je držala album u ruci pokaza mi jednu sliku i reče: „Gledajte mladih Hrvatića u Australiji!“ I nastavi dalje: „Ova desna dva brata nedavno su došla iz Ciste Velike u Australiju“. Kad sam pogledao sliku i čuo te riječi, nešto mi prođe kroz srce! Bio sam znatiželjan čuti kako se zovu! Reče mi da se najmlađi zove Josip Vučak, a „did“ mu je Jakov. I nadoda da mali Josip stalno ponavlja tati: „Vrati me didu Jakovu, vrati me didu Jakovu u Hrvatsku!“ Vjerojatno je mali Josip bio mezimče „dida“ Jakova i vjerojatno je kod njega osjetio toplinu i ljubav. A vjerojatno je i „did“ predosjećao da će „mladi ptić brzo iz gnijezda“ pa mu „pripelio“ da nešto sveta ponese s hrvatske grude. Volio ga tim više što je u sebi mislio: „Bog zna kad će ga moje oči više vidjeti?“

I kad smo te večeri rastali, misao me nije pustila na miru. I pade mi na pamet biblijski patrijarha Jakov i njegov mali Josip. Jakov želio i želio vidjeti svojeg Josipa koji je prodan u bogatu zemlju. I želja mu se napokon ispunila: vidio ga je. A meni pade na um obratna slika: Daj, Bože, da se u malom Josipu ne ugasi u Australiji želja za „didom“ i Hrvatskom.

I daj, Bože, da Josipovi potomci dožive „sudbinu“ biblijskog Josipa. „Išli su plačući, a vraćaju se s pjesmom!“

BD

selca stoji mala crkvice Sv. Marije, iza nje groblje. Do crkvice je trgovina mješovitom robom koja je otvorena samo dva puta u mjesecu, jer je duga ruka inflacije stigla i podno Medvedgrada.

Stari Joža, koji živi na rubu selca, žihavan je i okretan seljak. Otkako mu je prije pet godina umrla žena, živi kao i većina njegovih suseljana sam. Imao je kravu „pisavu“ koja je od sočne planinske trave davala kvalitetno mlijeko iz kojeg je pravio izvrstan sir, sušeći ga na oštrom planinskom vjetru i suncu. Imao je i nešto peradi a čuvar malog imanja bio je njegov vjerni pas, punokrvni vučjak „šarac“. Imao je također plodan komad planinske zemlje na kojem je rastao kukuruz, a na pašnjacima je kosio travu, sušio je i spremao za zimu. Te jeseni je prvi snijeg pao vrlo rano, prije Svih svetih, i nagovijestio dugu i oštru zimu. Starac se nije plašio hladnoće; za lijepih jesenjskih dana nasjekao je dosta drva i donio ih u kuću. Kao što spomenuh, nije se plašio hladnoće nego samoće. U dugim zimskim večerima, sjedeći pored tople peći u naslonjaču za njihanje, imao je dosta vremena za obnavljanje uspomena. Imao je jednog sina koji je, kao i mnogi drugi, otišao u svijet „trbuhom za kruhom“.

Njegovo nejavljivanje, razmišljao je starac, otjeralo je prije vremena u grob svoju vjernu ženu, a njegovu majku. Što smo mu skrivali da nas je zaboravio? Dali smo mu što smo najviše mogli, učili ga da bude pošten i bogobojazan, govorili mu da u tuđini ne zaboravi hrvatski jezik i hrvatsku Domovinu. Zna starac da njegov sin ima djecu i teško mu je pri srcu kad pomisli da možda nikad neće vidjeti svoje unučiće. Suze mu teku niz lice, osušeno od planinskog vjetra, kad vidi kako pred Božić pristižu sinovi i kćeri njegovih suseljana, kako dječica, kao ptičici veselo cvrkuću.

Zna stari Joža da je njegov Martin oženio strankinju, Njemicu, da djeca ne znaju „pripovedati kajkavski“; on bi prešao preko svega jer djeca su svugdje ista; i crna i bijela, govor im je svugdje isti, kako na istoku tako i na zapadu.

Bio je Badnjak i starac je ustao vrlo rano da bi na vrijeme „posavršio“ sve poslove kako bi u prvi sumrak, po prastarom običaju, unio u svoju skromnu kućicu svijetlo, kruh, vino, snop slame i božićno drveće. Slamu je metnuo pokraj peći, a bor u kut sobe, pojeo malo kruha s gutljajem vina, izmolio večernju molit-

Djed čeka na sinove i unučad

vu i sjeo u naslonjač za njihanje. Vjerni pas „šarac“ drijemao je kraj preči pazeći da ni jednom nepotrebnom kretnjom ne omete gospodara koji je utonuo u ono stanje kad ne znaš da li si budan ili drijemaš, da li razmišljaš ili sanjaš. Vani je bjesnio vjetar noseći snijeg, praveći od njega velike nanose. Bližila se ponoć, kad „šarac“ odjednom „naćuli“ uha i počeo polako njuškom gurati gospodara. Starac se prene iz svojeg sanjarenja, instinktivno je osjećao da netko stoji pred vratima njegova skromnog doma. Da nisu možda divlji vuci, pomislio je, jer znalo se dogoditi da za oštiri i dugi zima onako izgladnjeli posjete selce. No, da su to vuci zar ne bi njegov „šarac“ drugačije reagirao, zar ne bi bio spreman na obranu? Najednom mu sine jedna misao: da nije možda on, njegov Martin? Možda je stigao zrakoplovom, što polijeće kasno na večer u pravcu Zagreba? Ta i mnoga druga pitanja letjela su strelovitom brzinom po Jožinoj glavi i on je stajao kao ukopan na sredini sobe. Najednom osjeti ogromnu snagu, neki plamen koji mu je prožimao cijelo njegovo biće pa krene brzim koracima, kao neki mladić, k vratima da ih otvori. Otvori ih širomi opazi u tami dva velika prestrašena oka, puna nade. Nenađani, ponoćni gost, bila je izgladnjela i promrzla srna koju je često viđao na planinskim proplancima. „Uđi, siroto mala“, reče starac i nastavi: „Tvoje, po životinjskoj vrsti, posestre krave svojim su dahom u Betlehemskejštalici grijale u svetoj Badnjoj noći maloga Isusa, našega Spasitelja i Bogočovjeka. Ne mogu dopustiti da te u ovoj svetoj Božićnoj noći rastrgaju divlje životinje. Dobro mi došla! Budi moj gost!“

Ivek Milčec

Deseta obljetnica sestrarskog rada
u Wuppertalu

Bogu hvala što ih imamo!

Tko se 11. listopada ove godine našao u misiji Wuppertal, sigurno mu je taj dan ostao u lijepom sjećanju. Tog dana slavila se deseta obljetnica dolaska sestara u Wuppertal. Iz svih okolnih mjesta – Remscheid, Solingen, Hückeswagena, Radevormwalda... – pristizali su vjernici te radosno pružali ruke sestrama, darivali cvijeće, kolače, torte... Vjernici su pokazali svoju zahvalnost sestrama za njihov desetgodišnji rad, žrtvu i ljubav u toj misiji. U crkvi Srca Isusova u Elberfeldu nikad nije bilo toliko svijeta. Vjernike je pozdravio župnik fra Nediljko a službu su Božju vodili fra Luka Šarčević i fra Rafael Begić. Zborom, na kojem mogu biti zavidne i velike misije i župe u Domovini, ravnala je sestra Zora, a liturgiju su veoma lijepo organizirale sestre Mira i Marija.

Poslije svete Mise cijelo se mnoštvo našlo na okupu na zajedničkom objedu, koji su sami vjernici brižno organizirali. Muškarci su pekli meso, a raznosile djevojke i gospođe iz društva žena „Katarina K. Kosačić“. Cijela je misija pokazala veliko srce svojim sestrama.

U 16,00 sati župnik fra Nediljko otvorio je kulturni program, a onda je vjernike pozdravila s. Natalija, provincijalna starješica sestara iz Bijelog Polja kod Mostara. S. Natalija je zahvalila vjernicima ove drage misije što su tako srdačno primili sestre a sestre potakla na još intenzivniji rad za te drage ljude. U taj čas dotrčalo je s. Provincijalki deset djevojčica obučenih u sestrarsku nošnju i darovale joj po jednu ružu i poljubac. To je bio momenat koji je svim prisutnima izmamio uzdah i osmijeh, a pljesak je bio kao nikada. Nastavilo se s veoma lijepim programom koji su pripremile sestre Mira, Marija i Zora. Pjevali su zborovi misije – odrasli i djeca –

Publike se u Wuppertalu naročito duboko dojmila ritmika djevojaka na temu „Veliča duša moja Gospodina“

recitirale se pjesme, plesao folklor a posebno se dopala ritmika djevojaka na temu „Veliča“. Na koncu su sestre Mira, Marija i Zora izašle na pozornicu i zahvalile svim vjernicima na zajedništvu i ljubavi. U taj čas se pojavilo mnoštvo djece, mladih, gospođa i muževa na pozornici s cvijećem, darovima i čestitkama sestrama. Jedan je „poštar“ donio čak mjenice iz Velike Kladuše. Gradski dekan Wuppertala, gradski dekan Remscheid, direktor Caritasa u Wuppertalu, župnik Srca Isusova i još nekoliko osoba izrazili su svoju radost da su u toj misiji sestre. Župnik fra Nediljko je pozvao sve prisutne da sestrama otpjevaju pjesmu „Fala“, što su oni od srca činili. VIS „Zagreb“ iz Düsseldorfa nastavio je zabavljati goste. U petak i subotu uoči te nedjelje sestre i župnik su organizirali duhovnu obnovu za cijelu misiju u Remscheidu u Wuppertalu. Obnovu su držali s. Natalija Palac, provincijalka, fra Luka Šarčević i fra Rafael Begić. Na cijelom slavlju su prisustvovali i sestre iz Düsseldorfa, Kölna i Neussa a isto tako i predstavnici vjernika iz tih misija.

Ivan Crnković

BIELEFELD

U korak s vremenom

Prvi radni susret hrvatskih katoličkih svećenika i njihovih suradnika iz Sjeverne Rajne-Westfalije poslije ovogodišnjeg ljetnog odmora održan je 21. listopada t.g. u prostorijama Hrvatske katoličke misije u Bielefeldu.

Domaćin ovoga susreta don Slavko Rako imao je informativno predavanje o zaključcima biskupijske Sinode splitske metropole, koja je zasjedala u travnju t.g. u Splitu.

Ovo se predavanje vrlo lijepo uklopilo u sadašnji trenutak crkvenog života, kada se na razini cijele Crkve održava u Rimu biskupska Sinoda o ulozi laika u Crkvi.

Nalazeći se pri završetku drugoga tisućljeća kršćanske povijesti, Katolička Crkva želi u što većoj mjeri angažirati svoje članove u naviještanju i širenju kršćanske nauke, kako bi i slijedeći milenij povijesti svijeta bio vjernički i kršćanski.

Na ovome sastanku bilo je riječi o hodočašću u Lurd 88. i o nedavno završenom Mariološko-marijanskom kongresu u Kevelaeru.

Jedan od sudionika bio je mišljenja da bi se u ovoj Marijinoj godini organizirale misije poput onih koje se drže u domovini.

Najveći broj sudionika je mišljenja, da bi pitanja i odgovori za vjeronaučno natjecanje u Frankfurtu 88. godine bila što kraća i jednostavnija, jer je poznavanje materinskog jezika kod mnogih natjecatelja slabo i siromašno.

Govorilo se i o slijedećem susretu mladih katolika u Moersu i o hodočasničkom domu za naše vjernike u Rimu.

Vrijedni i požrtvovani don Slavko i zauzeta pastoralna suradnica Marica Mraz pobrinuli su se kako bi se trideset i osam sudionika ovoga lijepog susreta okrijepilo za povratnu vožnju svojim kućama

P. Berislav Nikić OFM

Sestre jubilarke sa svojim mladima kojima već deset godina ne prestaju darivati i vrijeme i srce

BERLIN

Krenula dva „Mažuranića“

Nakon poduže stanke održano je u petak 16. listopada o. g. zajedničko zborovanje članova Hrv. kult. društva „V. F. Mažuranić“. Uvodnu riječ dao je novi voditelj naše kat. misije, **fra Vinko Marović**, naglasivši da je neophodno potrebno maksimalno angažiranje svih članova ove naše kulturne zajednice u širenju naše riječi i kulturne baštine. Zatim je rekao da je potrebno da se što više i što češće okupljamo u ovom Centru, jer „mi smo na vjetrometini, ovdje nam ostaje dio srca uz našu djecu, a drugi dio nam čezne za Domovinom.“ Osvrnuvši se na problem naše djece fra Vinko je iznio porazan podatak da će nam oko 90% djece ostati ovdje. Tu su naučili čitati i pisati, tu su stekli prijatelje, tu se žene, udaju i rastaju. Problem naše djece, gledajući s vjerske strane, je u tom što se u njemačke župe nisu integrirali a u naše sve rjeđe zalaze pa se postavlja pitanje kako će izgledati Hrvatske kat. misije kroz jedno izvjesno vrijeme. Vrativši se na prvobitnu temu fra Vinko je rekao da bi bilo poželjno da predavači na našim kulturnim tribinama petkom budu iz redova samog društva. Nakon župnikove uvodne riječi održana je vrlo živa diskusija, bilo je mnogo prijedloga, a zajednički zaključak je bio da budući predavači koji će nastupiti na našim kulturnim večerima ne budu intelektualno previsoki. Dogovoreno je, na prijedlog fra Vinka, da slijedeći put treba izabrati petoricu članova „Mažuranića“ koji će voditi brigu o društvu i predavačima. Slijedeća tema predavanja bit će o Zagrebačkoj katedrali, a predavač će biti član društva g. Ivek Milčec.

Osnovan BC „Ivan Mažuranić“

Kad je nekolicina entuzijasta 13. lipnja o. g., na blagdan sv. Ante, postavila kamen te-

Vodstvo novoosnovanog kluba BC „Ivan Mažuranić“. Na slici: Ivek Milčec (stoji u sredini), naš redoviti dopisnik iz Berlina.

meljac novom klubu BC „Ivan Mažuranić“, učinila je to s namjerom da stvori društvo prijatelja bez obzira da li netko zna ili ne zna igrati bowling. Na prvom mjestu, tj. osnovni cilj jest okupljanje nas i naših obitelji da bi u tuđem svijetu i dalje govorili: ča, kaj ili što, te da bi kroz prijateljske susrete i naša djeca naučila i zapamtila da nas je sve skupa rodila hrvatska majka, da nam je jedina i prava domovina „Lijepa naša“. U subotu, 10. listopada o. g., održana je prva skupština kluba na kojoj je trebalo izabrati vodstvo koje će službeno predstavljati novoosnovani klub BC „Ivan Mažuranić“. Skupštini je prisustvovalo 15 članova s obiteljima. Ostatak članstva, njih oko desetak, bilo je službeno spriječeno

da prisustvuje skupštini kluba. Pozdravni govor pročitao je g. Milčec, a pravilnik društva g. Šabić. Potom se prišlo javnom, demokratskom biranju uprave kluba. U vodstvo BC „Ivan Mažuranić“ su jednoglasno izabrani: Stipe Šabić, predsjednik, Ivek Milčec, dopredsjednik, Josip-Bepo-Žaja, rizničar, Ivo Dugeč, trener, i nadzorni član uprave Milan Doljanin.

Sjedište BC „Ivan Mažuranić“ je pri Hrvatskom duš. centru, Stresemannstrasse 66, 1000 Berlin 61.

Novom športskom društvu BC „Ivan Mažuranić“ želimo mnogo uspjeha i Božjeg blagoslova.

Ivek Milčec

Koja zvanja vole mladići, a koja djevojke

Druga je generacija inozemne mladosti na pomolu. Jedni su ovdje rođeni a drugi su kao djeca došli svojim roditeljima. Sad završavaju školu i ispit zrelosti i odlučuju se za studij ili jedno od zvanja. Vrlo je važno da roditelji uvide što bi njihovo dijete htjelo postati i da ga onda pravilno i zdravo usmjere. Potrebno je stoga da roditelji za vrijeme školovanja svoga djeteta prate i uočavaju što ono voli i čemu je sklono. Mnogo puta o pravom izboru zvanja ovisi sretna ili nesretna budućnost. Uz školovanje i studij dijete mora rasti u ozračju vjere. Prema jednoj anketi Nijemci najviše cijene zvanje liječnika a zatim, na drugom mjestu, svećeničko zvanje.

Prema statistikama iz prošle godine evo koja zvanja najviše traže mladići, a koja djevojke.

a) djevojke:

- frizerke: 66.028
- prodavačica: 62.994
- prodav. živežnih namirnica: 49.577
- trgovac 48.055
- medicinska sestra: 38.967
- zubarska pomoćnica: 29.385
- službenica u banci: 28.683
- rad u uredu: 25.506

b) mladići:

- automehaničar: 81.168
- elektrotehničar: 53.366
- strojobravar: 47.504
- lakiranje i bojadisanje: 38.138
- stolar: 37.983
- instalater za vodu i plin: 32.058
- zidar: 29.900
- trgovac: 29.036
- pekar: 28.706
- bankovni činovnik: 27.165

Najveći postotak njezinih kolegica odlučuje se za zvanje frizerke. Ona to izgleda neće.

Novac ih nije razdijelio

Na jednoj veseloj priredbi u jednoj Hrvatskoj kat. misiji u SR Njemačkoj zapala je jedna točka, između ostalih, i guslara. Vješt kao jedan violinista. Uz to napamet kroji stihove i odmah pjeva. Nije svaki stih uvijek najbolji, ali jest vrlo poučan i poručljiv. Na licima slušatelja vidjelo se ugodno raspoloženje, a na pokojem i ozbiljna crta brige i razmišljanja. Vjerojatno stihovi i riječi pogađaju u srce i život. Između mnogih strofa koje mi se još roje po glavi, želim spomenuti dvije:

Oj, Njemačka, vrati moju dicu,
razveseli i mene staricu!
Što ne slomi ni armija jaka,
to učini Švabica i marka!

Mnogo se puta čuje kako je Njemačka zavadila braću i nevjeste, podjelila i razdijelila braću i sestre. Razdijelila djecu od roditelja. Kad se o tome govori redovito se misli na... zaradu... i novac. Dogodi se da jedne novac pokvari a u drugima rodi zavist. Kad novac postane idol, onda je to strašno! Zato narodna poslovice kaže: „Novac je dobar sluga, a zao gospodar“! U to sam se više puta uvjerio, pa i ovog puta. Jedne nedjelje poslije hrvatske Mise u Hanau ulazimo u restoran, u „Bürgerhaus“ u Bruckköbelu, nedaleko od Hanaua. Dva sata poslije podne, upravo vrijeme kad treba zatvoriti. Još živo i puno. Izlazi grupa Nijemaca koja je slavila krstítke. Iz

„Složna braća kuću grade, a nesložna razgrađuju“. Za složnu braću Matiče (na slici) se zna da grade više kuća i da bratski skladauju.

razgovora i od mjesnog misionara saznajem još više. Nijemci vole red, čistoću, gostoljubivost i dobru kuhinju. I to sve mogu tu naći. Gradonačelnik želi da to i dalje vode četiri brata iz južne Hrvatske, iz Kamenskog. Pred desetak godina braća su: – Matić Nikola, Ivan, Ante i Vlado sa svojim suprugama Slavicom, Silvijom i Marijom preuzeli taj restoran i posao im odlično ide. Stanuju, rade i

žive zajedno sa svojim obiteljima i djecom. Dovedi su i majku Maru da bude s njima. Ona je sama, kao udovica, poslije rata odgojila šestoro djece. A sada djeca misle na majku! Preko ferija zatvore i svi idu u domovinu. Od zarađenog novca grade kuće u domovini! Daj, Bože, da njihova djeca budu u njima stanovala. Uza sve poteškoće skladno rade i žive. Novac ih nije razdijelio! DB

DÜSSELDORF

„Srebrena“ i druge dvije olimpijske ekipe na izletu

Za osvojeno drugo mjesto na biblijskoj olimpijadi ove godine mladi iz Düsseldorfa nagrađeni su izletom u Lago di Garda (Italija)

Od petka 23. 10. 87. do srijede 28. 10. 87. sve tri naše grupe koje su sudjelovale na ovogodišnjoj biblijskoj olimpijadi, na čelu s voditeljicom s. Zdenkom i župnikom fra Nikolom, bile su na nagradnom izletu na Lago di Garda, poznatom talijanskom jezeru. Put je bio dug, ali ne i dosadan. U autobusu je bilo ugodno i veselo. Slobodan nije dao sna ničijim očima.

U 14 sati vožnje došli smo na Gardasee u mjesto Malcesine. Mjesto simpatično i lijepo. Pravo naše primorsko „misto“. Vrijeme nije bilo idealno, ali bilo je ipak ljepše i toplije nego u Düsseldorfu. Kupanja nije bilo kao prije dvije godine u Španjolskoj. Ali uza sve to bilo nam je lijepo.

Odmarali smo se, šetali, igrali, vozali se brodom po jezeru, obišli mjesta Limone, Garda i dakako Malcesine. Bili smo na Misi mladih i pjevali talijanske pjesme. Jeli smo talijanske specijalitete: spaghetti, lasanje i pizzu.

Vrijeme je letjelo brzo. Već u utorak popodne morali smo nazad u Düsseldorf. U srijedu ujutro, 28. 10. 87., povratili smo se u naš mali „Pariz na Rajni“. Još par dana ferija, pa u školu. Opet marljivo učiti, pet naći vremena za biblijsku olimpijadu, opet se sastajati u misiji, opet planirati nagradu i putovanje. Pa neka tako i bude! Svima pozdrav i sretno do Frankfurta 88. godine.

Olimpijaši iz Düsseldorfa, NČ

BONN

„Serdačni blagodari”

Deseta obljetnica postojanja dječjeg pjevačkog zbora „Siebengebirge” proslavljena je 18. listopada t.g. u Beethovenhalle u Bonnu velikim muzičkim spektaklom na kojemu su sudjelovali dječji pjevački zborovi iz Belgije, S.R.Njemačke, Bugarske, D.R.Njemačke, Poljske, Rumunjske, Sovjetskog Saveza i Čehoslovačke.

U predvečerje ovoga slavlja dječji pjevački zbor radio-televizije iz Moskve, pod ravnanjem Viktora Popova, održao je za vrijeme večernje Mise u župi sv. Ivana i Petra u Bonnu koncert duhovnih pjesama ruskih skladatelja D. Bortnianskog i M. Beresovskog.

Lijepo je bilo gledati i slušati te male ruske umjetnike kako se radošću i zanosom pjevaju svome Bogu.

Njihov skladni i umjetnošću obogaćen nastup ostavio je dubok dojam na slušatelje – bilo ih je u crkvi tri stotine – koji su ih nagradili dugim i spontanom pljeskom.

Nastup dječjeg pjevačkog zbora radio-televizije Moskva, pod ravnanjem Viktora Popova, na Misi koju je u Bonnu predvodio hrvatski župnik dr. Franjo Basić.

Na završetku svete Mise župnik dr. Franjo Basić zahvalio je dragim gostima na njihovu nastupu, a zahvalnicu je završio na ruskom jeziku s pozdravom „Serdačni blagodari”.

Opet se pokazala istinitom stara izreka: „Djeca grade mostove koje su očevi porušili”.

P. Berislav Nikić OFM

Nürnberg „zapalio” Regensburg

Ugođaj koji nam je pripremila misija Nürnberg 16.10.1987. god. ne može se lako zaboraviti. Još i sada nam odzvanjaju u ušima zvuci rodnog kraja što nam ih izvedoše folkloristi te misije. Slikovite nošnje, skladno izvođenje kola i sviranje tamburica nižu nam se još uvijek pred očima kao lijepi film.

Bilo je to u povodu „Dana stranog sugrađanina” koji su pripremili Caritasverband, Diakonisches Werk, Španjolski centar KAB i Hrvatska misija Regensburg. Nas je

Hrvate te večeri predstavljala folklorna grupa misije Nürnberg.

Svetu su Misu predvodili direktor karitasa mons. Siebert, KAB-Präses Seidl i naš župnik Antonac. Molitva vjernika bila je znakovita. Naše devetero djece nosilo je plakate koje je pripremio g. Walter na temu osam blaženstva. Pjevanje smo vodili mi Hrvati. I opet nas je na orguljama pratila s. Mirja Tabak, študentica glazbe u Regensburgu. Prije samog početka pozdravili su nas g. Walter i naša socijalna radnica gospođa Demirović.

Nakon sv. Mise slijedio je folklorni program. Najprije su nastupili naši spletom kola „Baranja”, „Slavonija” i „Posavina”. Zatim Španjolci te Grci i Bavarci. Svi su uložili mnogo truda i ljubavi da svoje sunarodnjake na trenutak prenesu u domovinu. Na koncu je opet nastupio Nürnberg sa svojim slavim Bunjevačkim kolom. Reče vani jedna žena: „Da ne bi Nürnberga, sve bi pozaspalo.” A tek pred dvoranom, vani na ulici, divna slika koja se ne zaboravlja. Dok su marljivi mladi pospremali narodne nošnje, tamburaši su zasvirali za našu dušu. I mi nasred ulice uhvatismo kolo, kao nekad u dragoj domovini.

s. Miroljuba Marijanović

TUTTLINGEN

Domovinski biskup u misije

Crkva Sv. Gala u Tuttlingu bila je 25. listopada o.g. puna vjernika na euharistijskom slavlju koje je u koncelecijaciji s još trojicom svećenika predvodio umirovljeni šibenski biskup mons. Josip Arnerić. O. Biskup je propovijedao o Mariji, našoj Majci i hrabrio sve članove misije da budu postajani u vjeri. S grupom vjernika posjetio je i Gospinu crkvu u župi Emmingen i pomolio se nebeskoj Majci. U misiji je odnedavno uvedena živa krunica, a molitvene skupine koje se u prostorijama misije sastaju svake subote crpe po molitvi snagu za život dostojan kršćanina i čovjeka.

ACIVI

Biskup Josip Arnerić (sjedi treći s lijeva) za vrijeme posjeta našoj misiji Tuttlingen

Izabrali smo za Vas...

Ivan Raos

Očeva torba

Danas živim i radim u Švicarskoj, i dobro zarađujem. Nekoć sam živio u Zagrebu, u golemu siromaštvu, ali u svom Zagrebu. Otac mi je bio radnik pa smo u ratnom i poratnom vremenu site dane mogli na prste izbrojati. Ta, bilo nas je devetero: otac, majka, šest sestara i ja deveti. U sva ta usta samo jedne ručke meću – i to u ono gladno doba! Mora se i kakvom krpicom ogrnuti i tabane potkovati, namaknuti školske knjige... bonbona i špekula ni u snu.

S knjigama bijaše najgore. Ni sanjati o novoj knjizi. Kupovalo se samo starijoj sestri, a onda prelazilo iz ruke u ruku, pa bi se knjige tako iznucale i raskupusale, da najmlađe nije moglo mnoga slova razabrati. Torbe? Kakve torbe! Strpaj u njedra između kože i košulje, eto ti torbe! Jednog dana okupi nas otac oko sebe. Bijaše osobito dobre volje. „Jeste li mi svi na okupu?“ upita onako vedro kako je samo on znao, a tom je vedrinom umio i najsitniju radost u golemu pretvoriti. „Jesmo!“ povikasmu u jedan glas.

On nas svejedno i očima i prstom prebroji, pa nam pokaza svoju već pomalo istrošenu i izlizanu kožnu torbu: „Sad u poduzeću ima dovoljno alata, tako da svoj ne moram nositi. A nositi torbu zbog gableca bila bi velika rastrošnost. Je li tako?“

„Tako je!“ povikasmu jednoglasno. Jednoglasno je u cijeloj zemlji, pa gdje neće u obitelji.

OGLASI

U Karlovcu se prodaje kuća katnica u kojoj je oko 130 m² stambenog prostora na po prilici 1200 m² zemljišta zasađenog voćkama. Uz to garaža i pivnica, a iznad njih velika terasa. Povoljno za povratnike i obrtnike. Upitati na telefon: 047/22995 (Yu) i 0821/706500 (Njemačka).

U Našicama se prodaje kuća s dvije veće potkućnice u blizini željezničke postaje. Površina: 23 ara (2300 m²). U kući su tri sobe, kuhinja, kupaonica i ostava. Tu je i ljetna kuhinja i jedna dvorišna soba s posebnim ulazom. Nusprostorije: zidana šupa s pušnicom i štala. Cijena: 45.000.- DM. Upitati na tel.: 07130/7972 (Njemačka).

Koraci zajedničkom stazom. Spomenica o djelovanju Salezijanske klasične gimnazije u Križevcima i Rijeci prigodom 25-godišnjice njezinog postojanja. Spomenica sadrži dokumente i priloge profesora i učenika te veći broj fotografija. Zanimljivo je štivo napose za bivše učenike ove Gimnazije. Opseg 148. str. Priredio: P. Crnjac. Cijena 3000 din. Narudžbe: Salezijanske klasična gimnazija, / Za Spomenicu/, 51000 Rijeka, Narodnog ustanka 62 ili u misiji Nürnberg.

„Stoga sam odlučio“, nastavi otac, „darovati torbu jednom od vas.“ „Meni! Meni! Meni!“ zagrajasmo svi i opet jednoglasno, ali kad svaki za se više, jednoglasnost je ipak malo drukčija.

Otac polako i pažljivo odloži torbu na postelju, uze svoj stari i jedini izlizani i umašćeni pusti šešir: „Znao sam da će tako biti, pa sam odlučio da torba pripadne onomu kojemu se ne ja, već sreća nasmiješi. U ovom je čarobnom šeširu sedam u kuglicu smotanih papirića. Šest je praznih, a na onom sedmon piše: TORBA. Pa tako što izvuče, nek mu i bude! Je li pošteno?“

Pošten otac, samo da i sreća bude poštena. Naravno, bude li poštena i pravedna, torba je moja! Evo i zašto: šest je ženskih, ja jedini muškarac među njima, a muška glava, zna se... Nije vrag, da će vrag svoje smrdljive čaporke i u to uplesti!

Uplete ih. Izvukoh praznu grudicu papirića, a najstarija sestra onu pravu. Opet pošteno, pomirih se i s vražjim uplitanjem, najstarija je, nek joj bude! Ja ću i unaprijed knjige i bilježnice između kože i košulje, pa šibaj u školu, šibaj u naučnike obrtničke, limarske, vojsku odsluži, pa se oženi i za kruhom osvrni.

I evo me sada u Švicarskoj. Dobro radim, dobro zarađujem... i da hoću mogao bih kožnim torbama cijelu sobu ispuniti.

Lanjske godine baš se spremih da sa ženom odem na jedan od čestih nedjeljnih izleta i nabacah u novu sjajnu putnu torbu najnužnije potrepštine kadli se oglasi zvonice na vratima. Dočim ugledah listonošu s brzajom u ruci, namah prottrnuh. Strah od brzajava nasljeđe je svakog siromaha, svakog si-

romašnog djetinjstva: brzajavne žice nikad bogu veselu vijest ne preneseše. Ne preneseše je ni meni. Otac umrije.

„Ženo, ti čuvaj djecu“, rekoh supruzi, „meni je na put, da oca čestito pokopam, nevoljnik je zaslužio da se bar u čestitom grobu upokoji.“

U kući me dočeka crnina i ješ crnija žalost u dušama.

Kako i ne bi kad je dobri naš za nas učinio i više, mnogo više nego je morao i mogao! Odricao se svega, vina i rakije, kina i cigareta, zalogaj bi na polovici pregrizao e da bi nama više ostalo.

Lijepo ga pokopasmo i oplakasmo. Ispozdravljah se s majkom i sestrama, posao me čeka. Već bijah prekoračio kućni prag kadli me majka zazva i umoli da je pričekam. Uspe se na tavan, pa se malo zatim vrati noseći u rukama staru, izlizanu i na nekoliko mjesta probušenu očevu kožnu torbu.

„Uzmi je, sine“, sa suzama će dobra moja, „znam koliko si je želio, a nikad se ne zna kad će ti u tuđem svijetu ustrebat. Malo je iskupi, može ti još dobro za oruđe poslužiti, kao što ti je i ocu tolike godine vjerno služila.“

Zaboravih kad mi bijahu suze u očima, ali sada grunuše. Ne rekoh starici da bih njenu cijelu trošnu kućicu mogao novim novcatim torbama nabiti, već je rasplakan zagrlih:

„Hvala ti, majko, hvala na majčinskom srcu koje uvijek na sve misli, koje vazda zna što je djetetu potrebno... Baš će mi dobro poslužiti ova nekoč nedohvatljiva torba, baš dobro, za oruđe... za oruđe...“ Nikad se neću rastati od te torbe, od tog vječnog svjedoka jedne velike uzajamne ljubavi.

BONN Ljubav je život

Damjanka-Slava Pezo i Antun Hrastovčak na dan vjenčanja

Za vrijeme svečane nedjeljne Mise koju je 18. listopada 1987. godine predvodio dr. fra Bruno Pezo u kapeli časnih sestara svetoga Franje Asiškoga u Bonnu, sklopili su sakrament svete ženidbe Antun Hrastovčak iz župe Uzvišenja Svetog Križa u Završju i Damjanka-Slava Pezo iz Prološca kraj Imotskoga.

Na svečanosti se okupio lijep broj naših vjernika koji su svojom prisutnošću, zajedničkim molitvama i skladnim crkvenim pjevanjem uzveličali ovo ženidbeno slavlje.

Poslije vjenčanja slijedila svečana gozba na kojoj su uzvanici mladencima zaželjeli sreću u zajedničkom životu našom poznatom nazdravicom te se tako pridružili čestitkama rodbine u domovini koje su prenešene i pjesmama posredstvom splitskih radio valova. Daj, Gospodine, da i ovi mladenci ostanu uvijek vjerni Tebi i jedno drugome.

Blagoslovi sretne mladence svojim svetim blagoslovima i osmisli njihovo zajedništvo u vjeri i ljubavi!

P. Berislav Nikić OFM

✠ Vojislav Branković

Sluga Marijin ne može propasti!

U svetoj Marijanskoj godini, u mjesecu listopada, na blagdan Svetih anđela, na Prvi petak, posvećen Presvetom Srcu Isusovu, nenadano je Gospodin pozvao G. VOJISLAVA BRANKOVIĆA, da mukotrpan život zamijeni boljim nebeskim. Vijest o njegovoj smrti raširila se velikom brzinom i sve nas koji smo ga poznavali obuzela je velika tuga. Ne možemo gotovo shvatiti da više nećemo susretati njegov svijetli lik, kada se budemo okupljali na naše euharistijsko slavlje. Znamo što nam je bio i što je značio za župsku zajednicu Hrvatske katoličke misije u Aachenu. Nije slučajno da je umro baš u mjesecu posvećenom Majci Božjoj i da je pokopan na blagdan SVETE KRUNICE, jer nam je poznata njegova ljubav i pobožnost prema Mariji.

„Ništa bez Tebe, ništa bez nas”

Vojislav je bio jedan od prvih iz naše župske zajednice koji se pridružio Schönstattskom pokretu. Revno i s velikim žarom pripravlja se na posvetu Mariji. SAVEZ LJUBAVI s Majkom Divnom, Kraljicom i Pobjednicom našom, sklopio je u njezinu Svetišću u Puffendorfu. Od tada je živio s Marijom i za Mariju. Kad god mu je zdravlje dopuštalo, prisustvovao je pobožnosti njoj u čast. Rado se priključivao hodočasnici u njezino svetište u Puffendorfu, a jednom godišnje i u sam Schönstatt, gdje se na izvoru uvijek iznova raspljivao ljubavlju prema našoj nebeskoj Majci. U srijedu, dva dana prije smrti, pridružio se pobožnosti koja se održavala njoj u čast u Würselenu. Tu je prisustvovao svetoj Misi i pričestio se. Nije ni slutio da četa sveta pričest biti njegova popudbina na putu u vječnost. Sluga Marijin uistinu ne može propasti!

„Čuj nas, Majko”

S ovom njemu dragom pjesmom započelo je euharistijsko slavlje u crkvi sv. Marije, župske crkve kojoj je pripadao. Koliko je bio svi-

ma drag, cijenjen i poštovan, pokazalo se navečer, uoči blagdana svete krunice, kada se okupilo mnoštvo naroda da moli krunicu za pokoj njegove duše. Isto tako i na sam blagdan okupili su se vjernici da mu, prisustvujući kod sv. Mise zadušnice i sahrane, iskažu zadnju počast. Gledajući njegove mile i drage zavijene velikom tugom, nijedno oko nije ostalo suho. Naš neumorni misionar fra Mato Kljajić, svojom organizatorskom sposobnošću učinio je sve da taj, iako u ovom času tako tužan obred bude što svečaniji. Euharistijsko slavlje odvijalo se na hrvatskom i njemačkom jeziku. Naizmjenično u oba jezika, pjevalo se i molilo. Započelo se marijanskom pjesmom: „ČUJ NAS MAJKO”, a završilo sa „Kraljice, svete krunice”, Svetu Misu su služila dva svećenika, njemački i hrvatski. Sve je to već odavalo ono što je u propovijedi rekao fra Mato: „Vojislav Branković nije ostavio svojeg, ali se znao pridružiti narodu u koji je došao. Bio je prihvaćen i voljen s obje strane, iako je kao južnjak, a osobito kao Hrvat-stranac, morao podnositi teškoće gastarbeitera. Njegov životni put nije bio lagan. Već 1957. prebjegao je u Rim, a odatle je došao u Njemačku. Ostavio je svoju dragu slavonsku zemlju, da u tuđini potraži bolje uvjete života za sebe i svoju dragu obitelj. A da li je to i našao? Teško je radio u rudniku, gdje mu se zdravlje posve narušilo. Bio je teški srčani bolesnik koji je često gledao smrti u oči. Ipak uza sve teškoće sačuvao je neshvaćeni mir i vedrinu pogleda. Za svakoga je imao lijepu riječ i blagi osmijeh. Nenametljivo je pomagao u našoj župi dokle god je mogao. Uvijek je bio uz svoje svećenike.” Još ga gledamo u duhu kako raspačava katolički tisak i sabire milostinju u crkvi. Do kraja je ostao vjeran svojoj isto tako vjernoj supruzi. Iskreno je želio da mu djeca žive pravim kršćanskim životom i trudio se oko toga riječju i djelom, a naročito svojim dobrim primjerom. Završit ćemo riječima kojima je njemački svećenik, a kasnije i fra Mato, započeo svetu Misu:

„Gospodin Vojislav Branković završio je nenadano svoj život. Ovom zgodom treba da se svatko od nas upita: Kako je sa mnom? Što, ako me Gospodin iznenada pozove pred

Vojislav Branković s rukoveti katoličkog tiska na hrvatskom koji je marljivo raspačavao u Aachenu. To je jedna od njegovih posljednjih slika.

svoje sudište? Kako ću se pred njim pojaviti? Drugo pitanje: Što sam mogao ja učiniti za pokojnika za vrijeme njegova života? A što mogu sada iza njegove smrti učiniti za njega i za sebe?”

Ovdje mi dolaze na pamet riječi jednog o. isusovca na duhovnim vježbama: „Kad bismo barem toliko cvijeća sipali na životnom putu naših bližnjih i najbližih, koliko ga polažemo na njihove grobove! Bolje je jedan uzdah ljubavi kraj živoga, nego grčevit pláč nad mrtvim!

Počivao u miru Božjem!

S. Mirjana, Sittard

TUTTLINGEN

Sastanak pastoralaca Rottenburške regije

U prostorijama Hrvatske katoličke misije u Tuttlingenu održan je 19. 10. 1987. regionalni sastanak hrvatskih svećenika, pastoralnih suradnika i suradnika. Sastanku su se odzvali skoro svi svećenici, pastoralni suradnici i suradnice biskupije Rottenburg-Stuttgart.

Susret je počeo molitvom, a odmah potom pročitana je zapisnik s prošle sjednice. Sudionici su se osvornuli na slijedeće biskupijsko hodočašće, koje će iduće godine biti u Weingartenu, a ne kao do sada u Schöntalu.

To hodočašće u Weingartenu predvodit će biskup dr. Georg Moser i Papin nuncij iz Bonna, mons. Josip Uhač.

Zatim je vlč. Josip Grošić održao referat o temi: „Priprava mladih za sakrament sv. potvrde.”

Predavanje je dalo povoda dugoj i živahnoj diskusiji. Govorilo se i o narednom molitvenom susretu naše mladeži, 21. 11. 87., u Rottenburgu, susretu s biskupom Moserom i poslijepodnevnom programu za koji se brine past. suradnik Ivan Grbavac s članovima odbora za mlade.

Luka Lucić je izvijestio sudionike o mogućnosti smještaja naših mladih u konviktu St. Michael.

Iza ručka sudionici su se uputili prema kuglani gdje su ostali do 17 sati. Jedna velika skupina svećenika i pastoralnih suradnika pošla je u Rottweil, gdje je u dvorani mjesta Hausen održano športsko natjecanje u nogometu između misionara koje je predvodio Ilica Komadina i namještenika Biskupskoga ordinarijata Rottenburg koje je predvodio g. W. Eckert. Rezultat: 6:4 za ordinarijat. Razigrani Lucić i vratar Borić nisu mogli zaustaviti napade momčadi iz Rottenburga. Poslije utakmice zajednička večera u prostorijama misije Rottweil. Nakon večere razilazak i želja da se uskoro ovako ponovno sastanemo.

Actvi

Đavolska klopka

Ljutim se kad čujem da konzulati izjavljaju: „Il ćeš uzet ovaj slovenski pasoš, il onaj na ćirilici – drugih zasad nemamo!“, jer da je latinica navodno rasprodana. Veseli me kad jedan narod, bili to Crnogorci ili Tibetanci, bdi nad svojom kulturnom baštinom. Kao što nemam ništa protiv naše drevne glagoljice, tako mi ne smeta ni ćirilica – samo se to ne smije nametati drugom narodu! Budući da i fra Jure jednako misli, puknem od čuda kad mi on danas donese novine na ćirilici. Rijetko on uzima u ruke tisak iz domovine, a sad još ćirilica! „Znaš, nisan ti ja više u dobi za bajke! Neki put pogledam u ‘Slobodnu Dalmaciju’, ko je od poznati umra. Al sve ono što pišu ‘Odlučilo se ovo’, ‘Bit će uskoro ovako’ il ‘Dobit ćemo od Amerike kredit pa rišit sve probleme’, to nije za moje stare uši! Al nu, vidi sad ovo: Crna Gora jopet dobila kralja, al ne novog Njegoša, man nekog Uglješul!”

Pišu novine kako je Uglješa postao ‘kralj zapadnonemačke lutrije’. „Veseli me, fra Jure, da je sreća i našeg čovjeka posjetila!“ „Ma kaka srića!“ „Ljuti se on, čitaj dalje!“ Odgonetam ćirilicu pa saznajem da je neki Uglješa iz okolice Tigrada – već 20 godina po Belgiji, Švicarskoj i Njemačkoj, ali bez jedne ušteđene marke u džepu – nedavno otkrio ‘siguran sistem’ na lutriji pa zadnjih mjeseci u više navrata pogodio ‘šestice’ za par milijuna maraka. Uglješa naravno priča okolo kako će ženi poklonit „Opel Askonu“, sinu kupit „Mercedesa“, kupit kuću u Beogradu pa živjeti od kamata. Ali kako kod ‘nemačke birokratije’ sve polako ide, umoljava prijatelje za mali ‘foršus’, dok ne stignu 3,6 milijuna maraka, što ljudi vrlo rado čine, kad svojim očima vide ispunjene srećke, koje se stvarno poklapaju s brojkama objavljenim u njemačkim novinama.

„Posudi ovd, uzmi ondi, skupio Uglješa dvaest tisuća maraka, a to je veliko zlo!“ „Fra Jure, što je u tom zlo?“ pitam. On uzdiše: „E moj šjore, poslim sovke to je najgora mana našeg čovika! On će uzajmit od drugog, makar čeka evo milijune od lutrije!“

Iz iskustva mi je poznato da naši ljudi u tuđini vrlo često jedan od drugog posuđuju, kao da svaki ima kreditnu banku ili da je ministar financija. Ljudi

uzajmljuju, ali obično i pošteno vrate. Fra Jure je oduvijek drugog mišljenja: „Sićaš se ti jadnog Pere, koga su na mrtvo isprebijali, kad je tražija natrag svoje pare?“ Fra Jure je dapače razvio cijelu teoriju o međusobnom zajmu. „Ako sritnem žednog, dam mu marku, da se napije! Kad pener zamoli cigaru, pružim mu cili paklić! Al nekom posudit – nikad! Ako oš kupit novi auto, štedi pa kupi, brate! Sve drugo je veliki grij!“

„Fra Jure, kakav grijeh, Bog vas vidio? Onda bi banke morale zatvoriti, jer danas svi žive od kredita i zajma, privatnici i poduzeća, a ima dapače i država kojih političari ništa drugo ne rade, neg prebacuju kamate i kredite iz jedne knjižurine u drugu – pa tjeraj kera dalje kao dosad!“

„Posudba donosi jednom i drugom propast!“ tvrdoglavo će fra Jure, „jer pare škrcu pripadaju đavlu. Već je Mojsije i islamski Kuran strogo zabranija lihvu i zajam, a moj grčki kolega Aristotel (i ja sam predava vilozofiju u Makarskoj) ostavili slavnu rič, koju Toma Akvinski presadi u Crkvu: ‘Nummus nummum parere non potest!’ što rvacki glasi: ‘Pare ne mogu roditi parama’. Zato je Crkva nekoć branila svaki zajam, uzela ti niske il visoke kamate. Posa je stvorija ljude, a kamate i podilile u sirotinju i bogataše! Kažem ti ja: poklonit štogod, vavik, al’ posudit nikad!“

S jedne strane dobričina i široke ruke kao rijetko tko drugi, s druge strane zna fra Jure biti uporan i tvrdoglav kao da nije iz Šibenika neg iz New Yorka. „Nikad, uvijek vi velite nikad!“ nadovezujem sad iza duge diskusije o zajmu. „Činite mi se baš kao fra Luka. Nedavno, dok smo iza ručka za stolom tražili čiste čaše, a sestra nam ponudila rabljene („nisu otrovne!“), fra Luka će: ‘Rakiju iza svakoga, vino iza nekoga, vođu iza nikoga!’ Al zašto se mi zapravo svađamo? Uglješa imao sreću na lutriji i posudio od prijatelja novaca – pa što onda? Koje zlo?“

Fra Jure uzdiše: „Znam te, nulo, dok si dinar bila! Vidi se, moj šjore, da i ti ne čitaš knjigu do kraja i da ne misliš svojom glavom, baš ka oni političari, koji stalno otkrivaju nove sisteme za budućnost, a dugovi im rastu do neba! Pogledaj svršetak novine, pa š sfatit!“

Pogledam poslednji podnaslov novina: ‘Nemačka milicija traga za Uglješom’, pa zinem od čuda i čitam do kraja. Ništa

naš ‘kralj nemačke lutrije’ nije ‘dobio’ nit je otkrio ‘siguran sistem’, kako se okolo hvalisao, nego je zavaravao znance da mu posude novaca. A ono s ispravno ispunjenim srećkama bilo za bukavca dječja igra. Nakon što je ponedjeljkom pročitao u novinama ispravne zgoditke, ispunio on duplikate srećaka sa samim ‘šesticama’, pa onda pokazivao ljudima točne brojeke u novinama. Tako Uglješa uvijek ‘dobivao’ i lako podizao zajmove kod prijatelja!

Fra Jure završi ozbiljno: „Velim ti ja, moj šjor Ive, da je to sve samo vražje maslo. Posudi, ne vrati, laži, prevari – sve je to od đavla!“ „Fra Jure, Vi neki put vidite sve samo crno! Nisu svi naši ljudi baš takvi! Većina su poštenji!“

Fra Jure se nasmije: „Ne pada mi baš sad kaka prikladna zgoda iz ‘Cvitića’ svetog Frane, pa ajd’ da ti ispričam ovu arapsku legendu iz Španjolske Ti znaš iz škole da naša rič ‘đava’, talijanska ‘diavolo’ i arapska ‘iblis’ dolazi od Aristotela, koji sotonu po grčki naziva ‘diabolos’, što će reć mućkaroš, zavodnik, razbacivač. Upita đava Gospodina Boga, Alaha: ‘Gospode svemogući, prisilija si me, da s nebesa pobignem na ovu bidnu zemlju – daj mi bar kaku kuću za stan!’ ‘Tvoj će stan bit pijaca, dućani i javna kupališta’. ‘Tija bi štogod i pojist’, veli dalje đava. ‘Ist ćeš ono što ni blagoslovljeno’. ‘A što ću pit?’ ‘Rakiju i pivu’, odgovara Bog. ‘A ko će mi bit pop, ispovidnik?’ ‘Muzika i galama’. ‘A kaki ću jezik govorit?’ pita đava, a Bog uzvraća: ‘Jezik razbludnih pismica i poezije’. ‘Na kraju, kake ću klopke rabit da pobidim neprijatelje?’“

Fra Jure zašuti. „Zar mu Bog na to pitanje nije dao odgovor?“ pitam iznenađen. Jest, Bog odgovara na sva pitanja, ako otvoriš uši, al’ ne usudim se ponovit njegov odgovor iz legende, jer će se neki naljutit“. „Recite, fra Jure, nitko nas ne čuje, ostaje sve među nama!“

„Bog je đavlu na pitanje odgovorija: Pare!“ Zato ti ponavljam ka bratu: Ne igraj se s tuđim parama!“ Ivo Hladek

Doppeltes Jubiläum von Msgr. Dr. Amann

Der Nationaldirektor für die Ausländerseelsorge bei der Deutschen Bischofskonferenz in Bonn, Msgr. Dr. Raimund Amann, hat am 26. Oktober 1987 sein 40. Priesterjubiläum gefeiert, und zwei Tage später am 28. Oktober 1987, seinen 65. Geburtstag.

Dr. Amann ist am 28. Oktober 1922 in Budapest geboren. Die Grundschule hat er in Apatin / Jugoslawien besucht, klassisches Gymnasium bei den Jesuiten in Travnik, Studium für Philosophie und Theologie in Kalocsa / Ungarn. Seinen Doktor-Titel erlangte er in Rom 1950.

Die Priesterweihe empfing er am 26. Oktober 1947 in Rom, inkardiniert als Priester des Bistum Kalocsa. Von 1950 bis 1951 war er Kaplan in Hörsching / Österreich, danach von 1951 bis 1955 Seelsorger für die Flüchtlinge in Stadl

Paura / Österreich. Von 1955 bis 1958 war Dr. Amann als Lehrer und Spiritual im Ungarischen Kolleg Pazmaneum zu Wien.

Volle zwanzig Jahre – vom 1. August 1958 bis 1. August 1978 – arbeitete er im Katholischen Auslandssekretariat der Deutschen Bischofskonferenz in Bonn und ab 1. August 1978 hat ihn Kardinal Höffner von Köln zum „Nationaldirektor für die Ausländerseelsorge“ der Deutschen Bischofskonferenz für die katholischen ausländischen Mitbürger in der Bundesrepublik Deutschland ernannt.

Dank seinen vielen Sprachkenntnissen – kroatisch, ungarisch, deutsch, italienisch, polnisch – ist es ihm möglich, die Problematik der ausländischen Mitbürger und deren Mentalität besser zu verstehen und ihnen rechtzeitig zu hel-

Dr. Raimund Amann, Nationaldirektor für Ausländerseelsorge, spricht bei der Eröffnung des XIII. Treffens der kroatischen katholischen Jugend in Frankfurt

fen. Auch wir schließen uns den zahlreichen Glückwünschen zu seinem doppelten Jubiläum an und wünschen ihm Gottes Hilfe für seine Arbeit zum Wohle der „Menschen unterwegs“.

P. Berislav Nikić OFM

Da procvatemo kao pojedinci i kao narod!

Dolazak slike Gospe Sinjske u Ramu, nakon tristogodišnjeg izbjavanja, bio je za taj plemeniti kraj i narod događaj prvorazrednog religioznog i narodnog značenja. Uz kardinala Kuharića, biskupe i „ujake“ našlo se 8. rujna 1987. godine i 50.000 vjernog i vjerničkog puka tik do franjevačke crkve i samostana na Šćitu. O tome je opširno izvijestio naš katolički tisak. Jedan od bisera toga vebnog slavlja bio je i **Recital za doček Gospine slike**. Prenosimo za naše čitatelja jedan mali dio iz tog Recitala kako ga je objavilo „Svjetlo riječi“ u rujanskom broju ove godine.

Ti, koja nikada nisi ni otišla iz Rame. Ti, zagledana i zaljubljena u Božju budućnost. Ti, dušo naših ramskih, hrvatskih i svih majki boljega svijeta, Majko, tu si da budemo braća s braćom. Sva naša putovanja i sva naša lutanja bila su traženje braće i bježanje od braće.

Sudbina Rame je u znaku dvaju elemenata: vatre i vode. Gorjeli smo toliko puta; i kuće i ljudi: 1557., 1667., 1682., 1687., 1942. Pod vodom su od 1968. naša usnula sela. Tvoja djeca su raspršena svuda po svijetu: sanjaju svoju majku, svoj kraj, svoj jezik, svoj narod – a žive tuđu stvarnost. Mržnja je harala po našim ognjištima: samo 1942. uništila je oko 900 nevinih.

Osjetili smo i laž kao oblik mržnje i ne znamo, majko, što više boli: izrečena laž ili prešućena istina – Magnum Crimen ili New York Times.

Pitaš nas: Ima li ljubavi u ovom narodu? Jeste li postali slijepi za najprisutnije? Imate li sinove i kćeri koji mogu misliti proročki? Vjerujete li da će Bog dati da kamenje progovori o vašoj ljubavi i pravdnosti, ako ljudi budu šutjeli?

Vjerujete li da kosti mučenika po kojima hodate nisu sramota i poniženje, već klika vječnoga života? Ako vjerujete, nek se zaori vaša pjesma nade da je s Isusom svanula zora Novoga Svijeta.

Imate puno zastava. Ne dajte da vas ijedna previše zasjeni. Budite sami zastava Novoga svijeta. Imate puno slika pred kojima se klanjate, ali vi prepoznajte u braći i sestrama sliku Isusa Krista. Imate, umorni od šutnje vječnosti i buke neljudske svakidašnjice, potrebu za znakovima i čudesima. Ali vi sami činite čuda ljubavi, bratstva, opraštanja. Neka u vašim dušama počne vječnost.

O Gospo, spjevaj s nama novu pjesmu, kakvu je započeo pjesnik Rame i Cetinske krajine Ivan Aralica. Oslobodi naše duše za slobodu i ljubav, da procvatemo kao pojedinci i kao narod.

**ZZ ŽIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:
**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

6000 Frankfurt a. M. 50

An den Drei Steinen 42, Tel. (069) 54 10 46

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić

Redakteur: Pater Ignacije Vugdelija

Redaktionsrat: Ivo Hladek, p. Mato Kljajić,
Stanka Vidačković,
p. Jozo Župić

Jahresbezugspreis: DM 10,- + poštarina

Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der
Stadtsparkasse Frankfurt (BLZ 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1

Scholl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf

Postvertriebsstück D 2384 E Gebühr bezahlt